

पितान् *Brig. P. 4, 25, 7.* संज्ञापितः पम्पुः *P. 6, 4, 52, Sch.* — 4) *begreiflich machen, zur Anerkennung bringen:* तद्विज्ञपयाम्यहं (वाक्) संज्ञपयामि *Çat. Br. 1, 4, 5, 10.* — 5) *Jmd ein Zeichen geben, sich durch Zeichen verständigen:* उभौ देवकुलप्रवेशं निद्वयपयतः । दृष्ट्वा मन्व्योऽन्यं संज्ञाप्य *Māññ. 30, 15, 17.* — 6) *Jmd (acc.) einen Befehl ertheilen (vgl. u. समा):* प्रेष्याज्ञानं संज्ञयाथ नाख्येयोऽस्मीति संज्ञपन् (sic) *Hariv. 7056.*

— अभिसम् *einverstanden sein in Bezug auf (acc.), sich Etwas gern gefallen lassen:* पयो कृ वै प्रजा ज्ञाता अभिसंज्ञानते विज्ञिगयानं मा प्रजा श्रियं य-
शसे ऽज्ञाद्यापिभिसंज्ञानात्ता इति *Çat. Br. 2, 6, 3, 6.* स्वमेचैतद्गममभिसंज्ञानते *5, 4, 3, 19.* इन्द्रं देवा ज्ञैद्यापिभिसंज्ञानते *TS. 2, 2, 11, 6.*

— प्रतिस्म *gegen Jmd freundlich gesinnt sein:* प्रति हि स्वः संज्ञानाति *Çat. Br. 1, 1, 4, 5.*

2. ज्ञा 1) *adj. am Ende eines comp. kennend, kundig; s. स्तज्ञा, पद^० und vgl. ज्ञ.* — 2) *f. = ज्ञाज्ञा mit abgeworfenem Anlaut in Folge eines vorangehenden ट् oder झोः ते ज्ञया MBu. 1, 3168. सैन्यस्य व्रजतो ज्ञया 3, 16308.*

ज्ञातक (von ज्ञात; s. u. ज्ञा) *adj. bekannt u. s. w. gaṇa यावादि zu P. 5, 4, 29.*

ज्ञातनन्दन (ज्ञात + नन्दन) *m. Bein. Vira's, des 24ten Arhant's der gegenwärtigen Avasarpini, H. 30.*

ज्ञातज्ञ (von ज्ञा) *nom. ag. 1) Kenner, der Etwas erkennt, versteht AK. 3, 1, 30. 3, 4, 28, 219. KĀND. Up. 8, 5, 1. KATHOP. 2, 7. JĀGŪ. 2, 153. KULL. zu M. 3, 24. आदिमध्यावसानानो ज्ञातारः MBu. 13, 7173. ज्ञेय^० 12, 6741. — 2) Bekannter, daher wohl Beistand oder, wie griech. γνωστῆρ, Bürge: मा ज्ञातारं मा प्रतिष्ठा विदत्त मिथो विद्वाना उप यन्तु मृत्युम् AV. 6, 32, 3. 8, 8, 21. v. l. für सातिन् Zeuge M. 8, 57.*

ज्ञातल *m. N. pr. und davon patron. ज्ञातलेयं v. l. im gaṇa शुभ्रादि zu P. 4, 1, 123.*

ज्ञातव्य (von ज्ञा) *adj. zu erforschen, kennen zu lernen, in Erfahrung zu bringen, ausfindig zu machen:* नेह भूयो ऽन्यज्ञातव्यमवशिष्यते *Bhag. 7, 2.* स्वराष्ट्रे परराष्ट्रे च ज्ञातव्यं बलमात्मनः *MBu. 4, 962.* ज्ञातव्याश्च परे स्वे च गमनागमने सदा *Hariv. 14463.* इत्युक्तप्रकारायाः काकिर्भेदा आकारादिभ्यो ज्ञातव्याः *Sāh. D. 20, 13.* न ते ऽनुनस्तथा ज्ञेयो ज्ञातव्यः सात्य-
किर्यथा *MBu. 7, 5141. 5871.* wahrnehmbar, bemerklich: श्यापदप्रचुरत्वं च गवां चैव परिज्ञयः । स्वाह्वानं विनिवृत्तिश्च ज्ञातव्या तु गते युगे ॥ *Hariv. 11143.* anzusehen als: देवयुगानां सकृत्सं ब्राह्मदिनें ज्ञातव्यम् *KULL. zu M. 1, 72. 3, 173. KĀN. 69.* — Vgl. ज्ञेय.

ज्ञातसिद्धांत (ज्ञात + सि^०) *adj. mit einer Wissenschaft vollkommen vertraut AK. 2, 8, 1, 15.*

ज्ञातार्थकथा *f. Titel eines der 12 heiligen Bücher der Ġaina H. 243.* — Zusammenges. aus ज्ञात, अर्थम und कथा; nach dem Schol. dagegen aus ज्ञात u. धर्म mit Verlängerung des Auslautes im 1sten Worte.

ज्ञाति^० *m. ein naher Blutsverwandter (Geschwister, Kinder); Verwandter überh. AK. 2, 6, 1, 34. 3, 4, 23, 213. Tri. 2, 6, 9. H. 361. 9. an. 2, 169. Med. t. 20 (an den beiden letzten Stellen erklärt durch सगोत्र und पितृ, तात). ससन्तु सर्वे ज्ञातयः सस्त्वयमभितो ज्ञानः RV. 7, 55, 5. प्रीता इव ज्ञातयः काम-
मैत्र्यं 10, 66, 14. 85, 28. ज्ञाती चित्सती न समं पृणीति: Geschwister 117, 9. विवाहां ज्ञातीत्सर्वानपि तापयति AV. 12, 5, 44. TBa. 1, 6, 5, 2. यथा ज्ञाति-*

भ्यो वा सखिभ्यो वा सकृगताभ्यो समानमोदनं पचेदज्ञं वा *Çat. Br. 1, 6, 4, 3. 4, 2, 1, 2, 2, 20. 5, 2, 20. 11, 3, 3, 7.* सर्वे ज्ञातयो (nach dem Schol. = सपिण्ड) ऽपो ऽभ्यवयति *Pāñ. Gṛh. 3, 10.* ज्ञाती चासपिण्डे (मते) *Āçv. Gṛh. 4, 4. ÇĀÑKH. Ça. 3, 6, 1. 6, 1, 19. Gṛh. 1, 12. LĪTJ. 9, 1, 14. 3, 16. MBu. 3, 16119 (vom Bruder). 5, 1040. R. 1, 1, 47. ÇĀK. 105. RĀGĀ-TAR. 2, 5.* ज्ञातिगणैर्वृतः *R. 2, 83, 20.* ज्ञातिजन 3, 2, 21. ज्ञातिभ्यो (KULL.: पित्रादिभ्यः) द्रविषां द्वा कान्यथै चैव (bei einer Ehe) *M. 3, 31.* समित्रज्ञातिबान्धवान् 9, 269. 3, 264. ज्ञा-
तिकूलबन्धुषु 2, 184. ज्ञातिसंबन्धिभिः 9, 239. 2, 132. पिता, माता, पुत्रदारम्, ज्ञातिः 4, 239. भर्तृधातृपितृज्ञातिश्चभ्रूश्चपुरदेवैः । बन्धुभिश्च *JĀGŪ. 1, 82.* न मे ऽस्ति माता न पिता ज्ञातयो बान्धवाः कुतः *R. 1, 62, 4.* Die Scholiasten deuten ज्ञाति durch *Verwandter von väterlicher Seite, संबन्धिन्* dagegen durch *Verwandter von mütterlicher Seite.* — Obgleich जन् und ज्ञा in einigen Verbalformen zusammenfallen, so haben wir doch keine Nominalbildung von जन्, in welcher die Wurzel in der Form von ज्ञा auftritt. Die entsprechende Form von जन् ist ज्ञाति. ज्ञाति von ज्ञा würde ursprünglich den nächsten Bekannten bezeichnen; vgl. γνωστός, ἧ, welches bei Homer geradezu *Bruder, Schwester* bedeutet, und ज्ञास्. Der Bedeutung nach würden wir sowohl ज्ञाति als auch ज्ञास् lieber auf जन् zurückführen. ज्ञाति *f.* als *nom. act.* von ज्ञा wird von keinem Lexicographen erwähnt und daher nehmen wir auch Anstand *ज्ञातिश्चैश्च* *JĀGŪ. 1, 262* mit STENZLER durch *ausgezeichnete Kenntniss* wiederzugeben; das Wort wird auch hier die gangbare *Bed.* haben. — Das *f.* als *N. pr. s. u. ज्ञा-
तिपुत्र.*

ज्ञातिकार्य (ज्ञाति + कार्य) *m. die Obliegenheit eines Verwandten M. 11. 137. Hariv. 9085.*

ज्ञातिब (von ज्ञाति) *n. Blutsverwandtschaft, nahe Verwandtschaft M. 11, 172.*

ज्ञातिपुत्र (ज्ञाति + पुत्र) *m. der Sohn eines Verwandten P. 6, 2, 133. Bein. Pūrṇa's SCHIEFFNER, Lebensb. 294 (64); hier soll ज्ञाति N. pr. eines Frauenzimmers sein; vgl. BUAN. Intr. 162. fg.*

ज्ञातिभेद (ज्ञाति + भेद) *m. Verwandtenbruch Hariv. 7304.*

ज्ञातिमत् (von ज्ञाति) *adj. der nahe Blutsverwandte hat: पूषा ज्ञातिमा-
त्स मामुष्यै पित्रा मात्रा धातृभिर्ज्ञातिमत्तं करोतु ÇĀÑKH. Gṛh. 1, 9.*

ज्ञातिमुख (ज्ञाति + मुख) *adj. Verwandten gleichend AV. 18, 2, 28.*

ज्ञातिविद् (ज्ञाति + विद्) *adj. der Blutsverwandte hat oder schafft: पूषन् KAUC. 78.*

ज्ञातिर्य (von ज्ञाति) *n. Verwandtschaft P. 5, 1, 127. AK. 2, 6, 1, 35.*

ज्ञात्र (von ज्ञा) *n. nach MAULDU. die Fähigkeit des Erkennens, Einsicht VS. 18, 7. त एतत्सुज्ञानमपश्यंस्तेन ज्ञात्रमगच्छन् PĀÑKAV. Br. 5, 7.*

ज्ञान (wie eben) *n. 1) das Kennen, Erkennen, Verstehen von, Kennen-
lernen, Kunde; Kenntniss, Wissen, Wissenschaft; insbes. die Erkennt-
niss der höheren Wahrheiten auf dem Gebiete der Religion und Philo-
sophie AK. 1, 1, 4, 15. H. 77. 310. धर्म^० M. 2, 13. घ्रात्म^० 12, 85. 92. ज्ञानं
परमगुह्यं मे (obj.) यद्विज्ञानसमन्वितम् BUAG. P. 2, 9, 30. अतीन्द्रियज्ञाना
adj. MBu. 2, 2602. सीमा^० M. 8, 249. आत्तरतम्य^० P. 1, 1, 9, Sch. व्युत्पत्तिक-
मुखं कार्यं तस्कर ज्ञानवारणात् JĀGŪ. 2, 203. पुरुष^० M. 7, 211. ह्य^० N. 20.
22. 23, 13. व्रणा^० SUÇA. 1, 8, 15. लक्षये ज्ञानं बाहुकस्य नलस्य च N. 19, 26.
नैकत्र परिनिष्ठास्ति ज्ञानस्य पुरुषे वाचित् 20, 6. यथाज्ञानम् GOB. 3, 9, 18.*